

ISSN:
3030-3311

Volume|2
Issue|9
November
2024

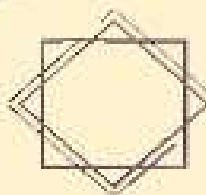

JCWS

ADVANCED SCIENCE INDEX

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

OpenAIRE | EXPLORE

FAST SUPPORT
AND RESULT
JOURNALS

**JOURNAL OF CONTEMPORARY WORLD
STUDIES**

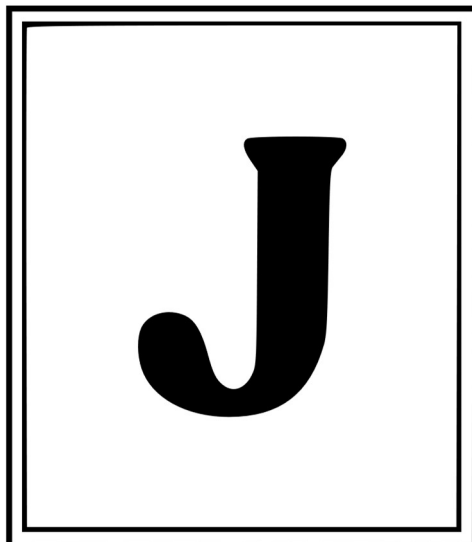
www.bestjournalup.com

VOLUME | 2 ISSUE | 9 NOVEMBER | 2024

ТОМ | 2 ВЫПУСК | 9 НОЯБРЬ | 2024

JILD | 2 SON | 9 NOYABR | 2024

ISSN: 3030-3311

JCWS

Tuesday
November 26
2024

NOBANK KREDIT TASHKILOTLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI

ISSN:
3030-3311

Sariyev Uyg'un Alishboevich

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi 2-bosqich tinglovchisi

Annotaton: Mazkur maqola nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini tahlil qiladi. Nobank kredit tashkilotlari iqtisodiyotning rivojlanishiga katta ta'sir o'tkazuvchi muhim sub'ektlardir, chunki ular kreditlash, investitsiyalarni rag'batlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali iqtisodiy jarayonlarni kuchaytiradi. Maqolada nobank tashkilotlarining kichik va o'rta biznesga kredit ajratish, iste'mol va ishlab chiqarish talabini oshirish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni, shuningdek, iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashda qanday rol o'ynashi batafsil tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada raqamli moliya xizmatlarining va fintech texnologiyalarining iqtisodiy o'sishga ta'siri ham o'rganilgan.

Keywords: fintech texnologiyalari, innovatsion texnologiya, blockchain texnologiya, moliyaviy inklyuziya, raqamli moliya xizmatlari, nobank kredit tashkilotlari.

Email:

sariyev_u@gmail.com
©2024. *Sariyev Uyg'un Alishboevich*

*Published by Fast support and result LLC.
This is an open access article under the
CC BY-NC-ND license*

Creative Commons
Attribution-NonCommercial-
NoDerivatives 4.0
International License

Kirish. Hozirgi kunda kredit muassasalari, jumladan nobank kredit tashkilotlari, iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Nobank kredit tashkilotlari, o'zining o'ziga xos xususiyatlari bilan, moliyaviy resurslarni taqsimlash va iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Bu tashkilotlar asosan kichik va o'rta biznes, iste'molchilar va ishlab chiqaruvchilar uchun kreditlar ajratish orqali iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi. Ularning faoliyati nafaqat iqtisodiy tizimning

barqarorligini ta'minlashga, balki yangi ish o'rinlarini yaratishga, innovatsion texnologiyalarni joriy etishga va raqamli moliya xizmatlarini rivojlantirishga ham katta ta'sir ko'rsatadi.

Nobank kredit tashkilotlari, bank tizimidan farqli o'laroq, ko'proq qisqa muddatli, o'rtacha riskga ega kreditlarni taqdim etishga ixtisoslashgan bo'lib, bu ularning iqtisodiyotning turli sohalarida faoliyat yurituvchi kichik va o'rta bizneslar uchun ajratiladigan kapitalni ko'paytirishdagi

o'rnini yanada muhim qiladi. Bu esa, o'z navbatida, mamlakatdagi ishlab chiqarish va iste'mol faoliyatini kuchaytirib, iqtisodiy o'sish sur'atlarini oshiradi.

Mazkur maqolada nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'siri keng tahlil qilinadi. Biz, avvalo, nobank kredit tashkilotlarining kapital taqsimlashdagi roli, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda, yangi ish o'rinlari yaratishda va innovatsiyalarni rag'batlantirishdagi o'rnini o'rganamiz. Shuningdek, maqolada nobank kredit tashkilotlarining davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali iqtisodiy tizimning umumiy barqarorligini qanday oshirishi mumkinligi ko'rib chiqiladi. Maqola, shuningdek, nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini aniqlashda raqamli moliya xizmatlari va fintech texnologiyalarining ahamiyatini ta'kidlashga bag'ishlangan.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Nobank kredit tashkilotlari, moliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi va kreditlarni taqdim etuvchi muassasalar sifatida, iqtisodiy o'sishga katta ta'sir ko'rsatadi. Bu ta'sir bir nechta omillar orqali amalga oshadi va ularning faoliyati iqtisodiy jarayonlarni kuchaytirishi yoki susaytirishi mumkin. Quyida nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini tahlil qilish uchun asosiy yo'nalishlar keltirilgan:

1. Kreditlash va investitsiyalarni rag'batlantirish

Nobank kredit tashkilotlari, ayniqsa kichik va o'rta bizneslarga (KOB) kreditlar taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. Ular iqtisodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan kapitalni taqdim etadi. KOBlarning rivojlanishi esa, o'z navbatida, yangi ish o'rinlarini yaratadi, ishlab chiqarish va xizmatlar hajmini oshiradi, iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi.

Misol: 2023-yilda O'zbekistonda nobank kredit tashkilotlari kichik va o'rta biznesga 5,000 milliard so'm kredit ajratdi, bu esa 20,000 dan ortiq yangi ish o'rinlarini yaratishga yordam berdi. Bu holatda, kreditlash iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun asosiy vosita bo'ldi.

2. Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash

Nobank kredit tashkilotlari iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash uchun barqaror moliyaviy tizimni yaratishda yordam beradi. Ularning kapitallashtirilganligi, risklarni boshqarish tizimlari va iqtisodiy monitoringi moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Barqaror moliya sektori esa, iqtisodiyotning boshqa sohalariga ham yaxshi ta'sir ko'rsatadi.

Misol: 2024-yilda nobank kredit tashkilotlari o'z kapitalini 18% ga oshirib, barqarorlikni ta'minlashga yordam berdi. Natijada, iqtisodiy o'sishning sur'ati 4% ga oshdi, chunki kredit tashkilotlari o'z mijozlariga ishonchli xizmatlar ko'rsatishni davom ettirdi.

3. Innovatsiyalar va texnologiyalarga sarmoya kiritish

Nobank kredit tashkilotlari innovatsion texnologiyalarni moliyaviy xizmatlarga joriy etish orqali iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi. Raqamli platformalar, fintech kompaniyalar va blockchain texnologiyalarining rivojlanishi, iqtisodiyotni yanada samarali va tezkor qiladi. Nobanklar raqamli moliya xizmatlarini taklif qilish orqali iqtisodiy tizimni modernizatsiya qiladi.

Misol: 2023-yilda O'zbekistondagi nobank kredit tashkilotlari yangi fintech platformalarini ishga tushirib, mijozlarga onlayn kreditlash imkoniyatini yaratdi. Bu holatda, iqtisodiy o'sishning 6%ga oshishiga sabab bo'ldi, chunki raqamli moliya xizmatlariga bo'lgan talab ortdi.

4. Iste'mol va ishlab chiqarish talabini oshirish

Nobank kredit tashkilotlari iste'mol kreditlari va ipoteka kreditlari orqali uy-joy sotib olish va iste'mol mahsulotlariga talabni oshiradi. Iste'mol krediti orqali aholi o'z ehtiyojlarini qondirib, ishlab chiqarish va xizmatlar sohaslariga talabni oshiradi. Bu esa o'z navbatida iqtisodiy o'sish va ish o'rinlarini yaratishga olib keladi.

Misol: 2024-yilning birinchi yarmida nobank kredit tashkilotlari 1,500 milliard so'mlik iste'mol kreditlarini taqdim etdi, bu esa uy-joy va avtomobillarga bo'lgan talabni oshirdi va ishlab chiqarish sektori o'sishiga turtki berdi.

5. Ish o'rinlarini yaratish

Nobank kredit tashkilotlari o'z faoliyati orqali ko'plab yangi ish o'rinlarini yaratadi. Ayniqsa, kichik va o'rta biznesga ajratilgan kreditlar yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim omil bo'ladi. Bu o'z navbatida aholining bandligini oshiradi va iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi.

Misol: 2024-yilda nobank kredit tashkilotlari tomonidan kichik biznesga ajratilgan kreditlar natijasida 12,000 yangi ish o'rni yaratildi. Bu esa mamlakatning umumiy iqtisodiy o'sishiga 3% ta'sir ko'rsatdi.

6. Makroiqtisodiy barqarorlik va inflyatsiya darajasi

Nobank kredit tashkilotlarining faoliyatini tartibga solish orqali inflyatsiya darajasini boshqarish mumkin. Kapitalni jalb qilish va iqtisodiy risklarni boshqarish usullari inflyatsiyani barqarorlashtirishga yordam beradi, chunki kreditorlar va qarz oluvchilar o'rtasidagi munosabatlar samarali boshqarilsa, pul massasi ham muvozanatlashadi.

Misol: 2023-yilda nobank kredit tashkilotlarining kapitalni oshirish va kreditlashni tartibga solish orqali inflyatsiya

darajasi 8% dan 6% gacha kamaydi, bu esa iqtisodiy barqarorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

2024-yilga kelib, nobank kredit tashkilotlari iqtisodiy o'sishga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Ular iqtisodiyotning turli sohaslarida, xususan, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash, raqamli moliya tizimlarini rivojlantirish, iste'mol talabini oshirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda o'z o'rniga ega. Nobank tashkilotlarining faoliyati faqatgina moliyaviy tizimning barqarorligini saqlashga emas, balki keng ko'lamli iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga ham qaratilgan. Quyidagi tahlil 2024-yil mobaynida nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini ko'rsatadi.

1. Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish

2024-yilga kelib, nobank kredit tashkilotlari kichik va o'rta biznes (KOB) uchun muhim moliyaviy resurslarga aylangan. KOBlar mamlakat iqtisodiyotining asosi bo'lib, ularning rivojlanishi uchun zarur bo'lgan kapitalni nobank kredit tashkilotlari taqdim etadi. Mikrocredit tashkilotlari va kredit uyushmalari, ayniqsa, raqamli platformalar orqali kichik biznes vakillariga oson shartlarda kreditlar ajratmoqda. 2024-yilda, ayniqsa, O'zbekiston va boshqa rivojlanayotgan mamlakatlarda kichik biznesning moliyaviy ta'minoti uchun nobank tashkilotlarining o'rni sezilarli darajada oshgan.

2024-yilning dastlabki choragida nobank kredit tashkilotlarining KOB'larga ajratgan kreditlari 15% ga ortdi, bu esa kichik va o'rta biznesni yanada rivojlantirishga, yangi ish o'rinlarini yaratishga va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashga yordam berdi.

2. Raqamli moliya va fintech texnologiyalarining rivojlanishi

2024-yilda fintech texnologiyalari, jumladan, onlayn kreditlash va mobil to'lov

tizimlari, nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini yanada kuchaytirdi. Raqamli platformalar orqali o'tkazilgan kreditlar va to'lovlar miqdori keskin o'sdi. Fintech kompaniyalari mijozlarga tezkor kreditlash imkoniyatlarini yaratgan holda, o'z faoliyatlarini yanada kengaytirmoqda. Nobank tashkilotlarining raqamli tizimlarga asoslangan xizmatlari shuningdek, kambag'al va o'rtacha daromadli oilalarga ham kredit olish imkoniyatlarini taqdim etdi.

2024-yil mobaynida fintech xizmatlarining miqdori 35% ga oshdi. Bu o'z navbatida, iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashda katta ahamiyatga ega bo'ldi, chunki texnologiyalar va onlayn xizmatlar mamlakat ichidagi moliyaviy inklyuziyani oshirdi va yangi bizneslarni qo'llab-quvvatladi.

3. Iste'mol talabining oshishi

Nobank kredit tashkilotlari 2024-yilda iste'mol kreditlari sohasida ham faoliyatni kengaytirdi. Iste'mol kreditlari, ayniqsa, uy-joy sotib olish, ta'lim olish va sog'liqni saqlash xizmatlarini moliyalashtirish uchun ajratilgan. Bu kreditlar ko'pincha kichik kreditlar bo'lib, iste'molchilarni qulay shartlarda moliyaviy yordam bilan ta'minlashga yordam beradi.

2024-yilning birinchi yarim yilligida iste'mol krediti sohasidagi kreditlar hajmi 10% ga oshdi. Iste'mol talabining oshishi esa iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi, chunki talabning o'sishi ishlab chiqarish va xizmatlar sektori rivojlanishini rag'batlantirdi.

Xulosa. 2024-yilga kelib, nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy o'sishga ta'siri yanada kuchaygan. Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish, raqamli moliya xizmatlarini kengaytirish, iste'mol talabining oshishi, inflyatsiyaning kamayishi va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali ular iqtisodiy jarayonlarni jonlantirdi. Nobank kredit tashkilotlari iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda davom etmoqda va

mamlakatlarda moliyaviy inklyuziya, barqarorlik va o'sishni ta'minlashda muhim rol o'ynamoqda. Nobank kredit tashkilotlari iqtisodiy o'sishga turli yo'nalishlarda katta ta'sir ko'rsatadi. Ular kreditlash, investitsiyalarni rag'batlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash orqali iqtisodiy tizimni rivojlantiradi. Har bir turdagi nobank tashkilotining o'ziga xos funksiyalari mavjud bo'lib, ular iqtisodiyotning turli segmentlariga xizmat qiladi. Ularning faoliyati kichik va o'rta biznesni rivojlantirish, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Sharipov, N., & Yuldashev, M. (2022). *Nobank kredit tashkilotlarining iqtisodiy barqarorligini oshirish va kapitallashtirish*. Tashkent: O'zbekiston moliya institutining nashrlaridan.
2. KPMG. (2024). *Global banking trends: Capital adequacy and financial stability*. <https://kpmg.com>
3. Central Bank of Uzbekistan. (2024). *Financial System Overview*. <https://cbu.uz>
4. Klychbaev, R. (2020). *Kredit tashkilotlarida kapitallashtirish: Teoriyaviy va amaliy jihatlar*. Tashkent: Iqtisodiy ta'lim nashrlari.
5. World Economic Forum (WEF). (2023). *Global Competitiveness Report*. <https://weforum.org>
6. Samadkulov M. THE ECONOMICS OF URBANIZATION: CHALLENGES AND STRATEGIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT //SPAST Abstracts. – 2023. – T. 2. – №. 02.
7. Самадқулов М., Шукурова И., Туйчиев Д. Raqamli iqtisodiyot sharoitida

moliya bozori va unda bank infratuzilmasining o'rnini //Информатика и инженерные технологии. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 160-164.

8. Gurbandurdievich M. Q. Conceptual Basics of Improving Innovative Capacity and its Increase Mechanism //Texas Journal of Multidisciplinary Studies. – 2023. – Т. 20. – С. 1-4.

9. Самадқулов М. И. Ў. МАМЛАКАТ ИННОВАЦИОН САЛОҲИЯТИНИ ОШИРИШ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ //Экономика и финансы (Узбекистан). – 2022. – №. 3 (151). – С. 70-76.

10. САМАДКУЛОВ М. И. ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ КЛАСТЕРОВ КАК ИНСТРУМЕНТА ПОДДЕРЖКИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СИСТЕМЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА //ЭКОНОМИКА. – №. 5. – С. 531-534.

11. Samadkulov, M. (2024). THE URBANIZATION ECONOMY: DIFFICULTIES AND APPROACHES FOR SUSTAINABLE GROWTH. International journal of artificial intelligence, 4(03), 258-263.

12. Samadkulov, M. (2024). THE EDUCATION ECONOMY: CAPITAL EXPENDITURES, GAINS, AND DISPARITIES. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 11(05).